17/02/2024

Άγιος Θεόδωρος ο Βυζάντιος: Διασώζει τη Μυτιλήνη από τη πανώλη και ανακηρύσσεται πολιούχος

/ Βίοι Αγίων

Μέσα στη σεπτή χορεία των ενδόξων νεομαρτύρων της ορθοδόξου πίστεως,οι οποίοι έλαμψαν ως φωταυγείς αστέρες κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, ξεχωριστή θέση κατέχει ο άγιος νεομάρτυς Θεόδωρος ο Βυζάντιος, ο πολιούχος άγιος της Μυτιλήνης, ο οποίος απαγχονίστηκε για την αγάπη του Ιησού Χριστού στις 17 Φεβρουαρίου 1795 και διέσωσε το ακριτικό και ευλογημένο αυτό νησί του Αιγαίου από τη θανατηφόρο επιδημία της πανώλης το 1832.

Ο άγιος νεομάρτυς Θεόδωρος γεννήθηκε το 1774 στο Νεοχώρι του Βυζαντίου και έζησε επί των ημερών της βασιλείας του σουλτάνου Μαχμούτ Α΄. Οι γονείς του ονομάζονταν Χατζή Αναστάσιος και Σμαραγδή και ανέθρεψαν χριστιανικά τόσο τον Θεόδωρο, όσο και τα δύο αδέλφια του, τον Αντώνιο και τον Γεώργιο. Μάλιστα

ο Γεώργιος είχε τέτοια χριστιανική ευσέβεια,ώστε μετά τον δι’αγχόνης μαρτυρικό θάνατο του αδελφού του, του Θεοδώρου, χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Αδριανουπόλεως με το όνομα Γρηγόριος. Από μικρός ο Θεόδωρος ήθελε να εξασκήσει την τέχνη της ζωγραφικής. Γι’ αυτό πήγε μ’ έναν ζωγράφο στα ανάκτορα του σουλτάνου, όπου άρχισε να εργάζεται. Όμως μέσα στο μουσουλμανικό περιβάλλον των ανακτόρων παρασύρθηκε από τις ηδονές και τη χλιδή σε τέτοιο βαθμό, ώστε αρνήθηκε τη χριστιανική του πίστη και ασπάσθηκε τον μωαμεθανισμό.

Φορητή εικόνα του Αγίου Θεοδώρου του Βυζαντίου στο ξυλόγλυπτο τέμπλο του Ιερού Ναού Αγίων Θεοδώρων πόλεως Μυτιλήνης. Ιστορήθη το 1800 και ο άγιος περιστοιχίζεται από εννέα σκηνές του βίου του.

Είχαν παρέλθει τρία χρόνια,όταν η θανατηφόρος επιδημία της πανώλης άρχισε να μαστίζει την περιοχή του Βυζαντίου. Πολλοί άνθρωποι όλων των κοινωνικών

τάξεων οδηγήθηκαν στον θάνατο, γεγονός που έκανε τον Θεόδωρο να φοβηθεί και να σκεφθεί τον Θεό. Συναισθανόμενος το αμάρτημά του άρχισε να αναζητά τρόπο για να δραπετεύσει από τα ανάκτορα και να μετανοήσει για την εξώμοσή του. Προσπάθησε να φύγει, αλλά δεν τα κατάφερε, αφού ο δυνατός θόρυβος της πτώσης του από ψηλό τοίχο κινητοποίησε τους μωαμεθανούς των ανακτόρων, οι οποίοι και τον συνέλαβαν. Η δεύτερη προσπάθειά του στέφθηκε όμως με επιτυχία. Με τη βοήθεια ενός χριστιανού γούναρη των ανακτόρων προμηθεύτηκε ναυτικά ρούχα και αφού μουτζούρωσε το πρόσωπό του, έδεσε ένα μαντήλι στο μέτωπό του και σηκώνοντας στους ώμους του μία στάμνα, έφυγε από το παλάτι χωρίς να γίνει αντιληπτός από κανέναν. Μετά τη δραπέτευσή του κατόρθωσε να φτάσει σε συγγενικό του σπίτι, όπου μετά από λίγες ημέρες εξομολογήθηκε, χρίσθηκε με Άγιο Μύρο και κοινώνησε των Αχράντων Μυστηρίων.

Για να μην ανακαλυφθεί όμως από τους Τούρκους, αποφάσισε να φύγει. Έτσι έφτασε στη μυροβόλο και αγιοτόκο νήσο Χίο, η οποία αποτέλεσε τον τόπο της ψυχικής του ανατάσεως, του πνευματικού του ανεφοδιασμού, της βαθιάς του μετανοίας και της προετοιμασίας του για να μαρτυρήσει για τον Ιησού Χριστό. Η καρποφόρα αυτή πνευματική προετοιμασία οφείλεται στην καθοδήγησή του από τον άγιο Μακάριο Αρχιεπίσκοπο Κορίνθου τον Νοταρά (1731 – + 17 Απριλίου 1805), ο οποίος αναδείχθηκε Γενάρχης του Φιλοκαλισμού, πολύτιμος συγγραφέας και θαυμαστός αλείπτης νεομαρτύρων. Την εποχή αυτή ο άγιος Μακάριος εφησυχάζει και ασκητεύει στο μοναστήρι του Αγίου Πέτρου πάνω από την κωμόπολη του Βροντάδου. Σ’ αυτόν τον ευλογημένο χώρο ο άγιος Θεόδωρος βρίσκει την ευκαιρία να διαβάσει πολλά ψυχωφελή βιβλία και κυρίως τα μαρτυρολόγια των νέων μαρτύρων, που τον ενισχύουν στη χριστιανική πίστη και τον παροτρύνουν να ομολογήσει τον Χριστό και να μαρτυρήσει για την αγάπη Του. Τρεις φορές εξομολογήθηκε με δάκρυα στον άγιο Μακάριο για το φοβερό αμάρτημα της αρνησιθρησκείας, ζητώντας το έλεος του Θεού, ενώ καθημερινά υποβαλλόταν σε νέες δοκιμασίες για να στερεωθεί το χριστιανικό του φρόνημα, αλλά και να ενισχυθεί η απόφασή του να μαρτυρήσει για το όνομα του Ιησού Χριστού.

Ο Άγιος νεομάρτυς Θεόδωρος ο Βυζάντιος τιμάται ως πολιούχος και προστάτης της πόλεως Μυτιλήνης και της νήσου Λέσβου.

Οπλισμένος πλέον με ακλόνητη πίστη και ψυχική δύναμη ο νεαρός Θεόδωρος έλαβε τη γενναία απόφαση να αναχωρήσει για τη Μυτιλήνη, για να ομολογήσει εκεί τον Χριστό και να μαρτυρήσει για Εκείνον. Στο ταξίδι του τον συνόδευσε και ένας ευλαβής μοναχός, ονόματι Νεόφυτος, ο οποίος έμεινε κοντά του μέχρι το ένδοξο μαρτύριό του, συμπροσευχόμενος και ενισχύοντάς τον ψυχικά. Ο Θεόδωρος του ζήτησε μάλιστα μετά τον θάνατό του να πάει να βρει τους γονείς του για να τους παρηγορήσει, αλλά και να ευχαριστήσει για μια ακόμη φορά τον άγιο Μακάριο, ο οποίος τον καθοδήγησε πνευματικά και τον στερέωσε στην πίστη του. Μέχρι σήμερα σώζονται επτά επιστολές του αγίου Μακαρίου προς την οικογένεια του αγίου Θεοδώρου.

Στη Μυτιλήνη ο νεαρός Θεόδωρος, αφού κοινώνησε των Αχράντων Μυστηρίων, φόρεσε τουρκικά ενδύματα και παρουσιάστηκε με θάρρος στις τουρκικές αρχές, ομολογώντας με παρρησία τη χριστιανική του ταυτότητα,την οποία όπως είπε πριν δέκα χρόνια πρόδωσε, ασπαζόμενος τον μωαμεθανισμό. Μάλιστα μπροστά στα έκπληκτα μάτια του κριτή πέταξε τον μωαμεθανικό σκούφο,ενώ έσχισε τα ενδύματά του, τα οποία και ποδοπάτησε περιφρονητικά. Στην αρχή νόμισαν ότι

είναι τρελός, αλλά ο νεαρός μάρτυς απάντησε ότι πιστεύει στο όνομα του Ιησού Χριστού και θα πεθάνει χριστιανός. Η γενναία ομολογία του Θεοδώρου εξόργισε τόσο πολύ τον κριτή και τους παρευρισκόμενους, ώστε αφού τον μαστίγωσαν, τον έστειλαν στο παλάτι του Ναζήρη. Εκεί τον οδήγησαν στη φυλακή και τον υπέβαλαν σε πλήθος βασανιστηρίων. Μεταξύ αυτών τα πόδια του ήταν δεμένα και στον λαιμό του είχαν περάσει βαριά αλυσίδα,κάθε δε μωαμεθανός,ο οποίος περνούσε από μπροστά του, τον κορόιδευε ότι είναι τρελός.Εκείνος όμως ομολογούσε τον Χριστό και δήλωνε ότι είναι υγιής και σώφρων.

Την επόμενη ημέρα οδηγήθηκε ενώπιον του Ναζήρη, ο οποίος προσπάθησε με δώρα και υποσχέσεις να τον μεταπείσει να ασπασθεί και πάλι τον μωαμεθανισμό. Ο Θεόδωρος όμως ομολόγησε και πάλι με παρρησία τη χριστιανική του ταυτότητα, αλλά και τη σταθερή του πρόθεση να μαρτυρήσει για τον ένα και αληθινό Θεό. Τότε ο Ναζήρης διέταξε να τον κλείσουν στη φυλακή και αφού τον έδεσαν, τον μαστίγωσαν ανελέητα με 300 μαστιγώσεις. Άφησαν μάλιστα και τις πόρτες της φυλακής ανοιχτές και κάθε φορά, που έμπαινε κάποιος Τούρκος, τον χτυπούσε βάναυσα. Ο Θεόδωρος προσευχόταν διαρκώς στον Θεό και δεχόταν με καρτερία τα βασανιστήρια, ενώ συνέχισε να δηλώνει ότι είναι χριστιανός. Έφτασαν μάλιστα στο σημείο να του βγάλουν τα μάτια και να του γυρίσουν το κεφάλι προς τα πίσω, ενώ για να τον κάνουν να σωπάσει, του έβαλαν στο στόμα μία ράβδο και του έσπασαν τα δόντια.

Φορητή εικόνα του Αγίου Θεοδώρου του Βυζαντίου (1851) λαϊκής τεχνοτροπίας. Ανήκει σε ιδιωτική συλλογή.

Το πρωί του Σαββάτου ο χριστιανός φύλακας τον βρήκε μισοπεθαμένο μέσα στη φυλακή να ψάλλει χαμηλόφωνα τον ύμνο «Τη Υπερμάχω». Στη συνέχεια του ζήτησε να πει στον αρχιερέα να του αποστείλει Θεία Κοινωνία, όπως και έγινε.

Την εποχή αυτή κάποιος νέος από τη Θεσσαλονίκη, ονόματι Γεώργιος, είχε διαβάσει για τα μαρτύρια των παλαιών μαρτύρων, αλλά είχε εξεφράσει τις αμφιβολίες του γι’ αυτά. Έτσι ακούγοντας τα βασανιστήρια του Θεοδώρου, επιθυμούσε να εισέλθει στη φυλακή και να γνωρίσει τον νεαρό αθλητή της πίστεως. Γι’ αυτό και προκάλεσε τον εγκλεισμό του στη φυλακή.Μ’αυτόν τον τρόπο έζησε από κοντά πολλά από τα βασανιστήρια,που υπέστη ο Θεόδωρος, όπως το δέσιμο του κεφαλιού με σχοινί, το κάψιμο του λαιμού του και το μαστίγωμα. Ο Θεόδωρος ευχαρίστησε τον νεαρό Γεώργιο,ο οποίος βρέθηκε κοντά του και τον

ενίσχυσε με την παρουσία του στο μαρτύριο.

Ο τοπάρχης όμως της περιοχής πληροφορούμενος τα γεγονότα, δήλωσε ότι όποιος βλασφημεί τη θρησκεία του, καταδικάζεται σε θάνατο. Γι’ αυτό και επισκέφθηκε τον Θεόδωρο στη φυλακή, ζητώντας του να του δώσει το «σαλαβάτι» του, δηλαδή τη μαρτυρία της μουσουλμανικής θρησκείας. Τότε ο Θεόδωρος με παρρησία και σθένος μίλησε τόσο περιφρονητικά για τον Μωάμεθ, ώστε αποφασίστηκε η θανατική του καταδίκη.

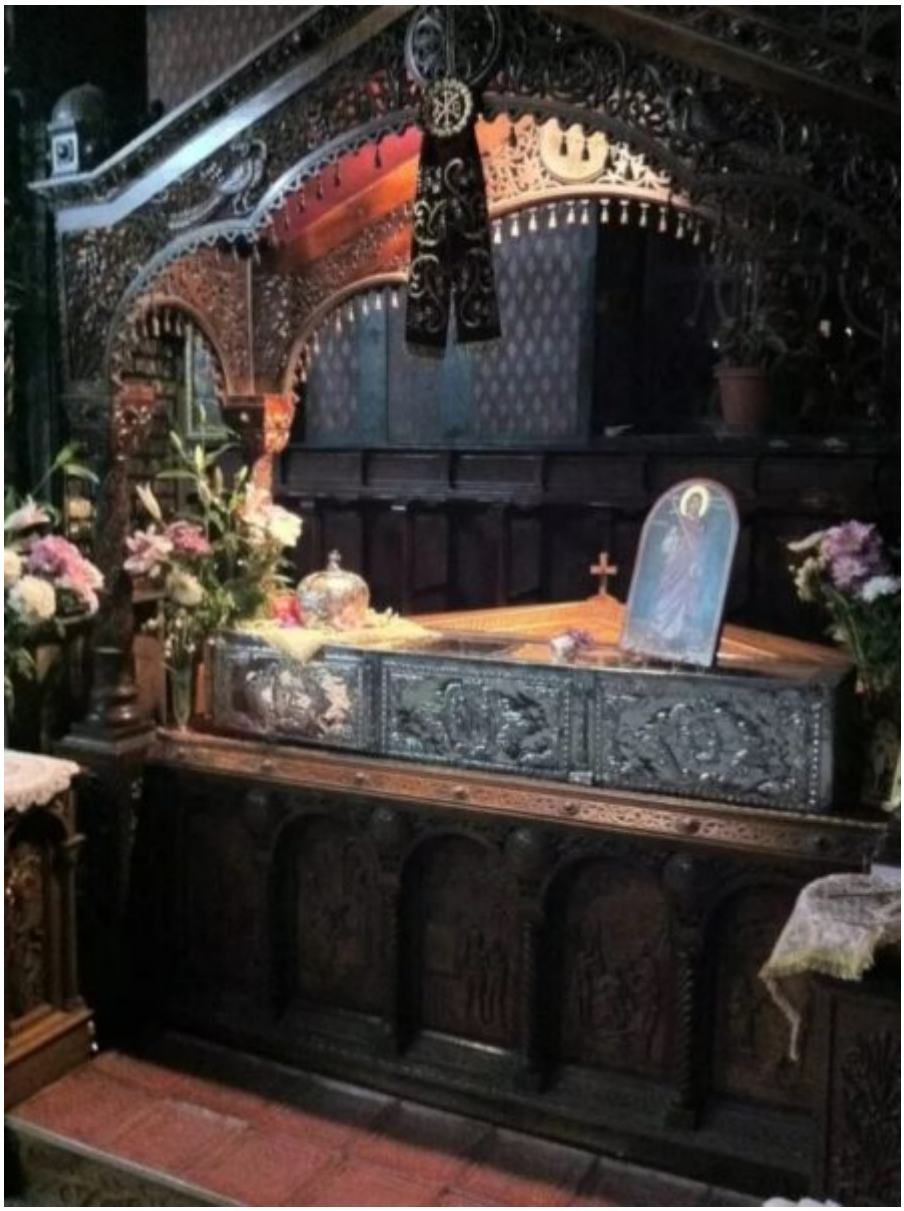

Το φυλασσόμενο στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Αθανασίου Μυτιλήνης Ιερό Λείψανο του Αγίου Θεοδώρου του Βυζαντίου.

Στις 17 Φεβρουαρίου 1795, την ημέρα δηλαδή της μνήμης του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου του Τήρωνος, και σε ηλικία μόλις 21 ετών ο νεαρός Θεόδωρος έλαβε τον αμάραντο στέφανο του μαρτυρίου με τον δι’ αγχόνης μαρτυρικό θάνατο. Το σώμα του νεαρού μάρτυρος έμεινε τρεις ημέρες

κρεμασμένο στην αγχόνη και πολλοί χριστιανοί προσέρχονταν με ευλάβεια και έκοβαν τεμάχιο από τον χιτώνα του, το οποίο βουτούσαν στο αίμα και το κρατούσαν ως φυλακτό. Μετά από τρεις ημέρες οι χριστιανοί ενταφίασαν το μαρτυρικό λείψανο με την πρέπουσα εκκλησιαστική τάξη στον Ιερό Ναό της Παναγίας Χρυσομαλλούσας στην πόλη της Μυτιλήνης, όπου μέχρι σήμερα σώζεται ο τάφος του, ενώ μετά από τρία χρόνια πραγματοποιήθηκε η ανακομιδή του ιερού λειψάνου, το οποίο βρέθηκε ακέραιο. Το γεγονός αυτό πιστοποίησε την αγιότητα του νεομάρτυρος, ο οποίος κατέλαβε ξεχωριστή θέση στη χορεία των πολυάριθμων αγίων της Λέσβου και στη θρησκευτική συνείδηση των κατοίκων του νησιού. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις τριανταπέντε και πλέον εικόνες του αγίου, που φυλάσσονται σε ιερούς ναούς του νησιού, αλλά και από την ιστόρηση εικόνος του αγίου το 1798, τρία μόλις χρόνια μετά το μαρτύριό του, τεθησαυρισμένη σήμερα στον περικαλλή Ιερό Ναό Αγίας Βαρβάρας Παμφίλων Λέσβου.

Στιγμιότυπο από την καθιερωθείσα Λιτανεία του Ιερού Λειψάνου του Αγίου Θεοδώρου του Βυζαντίου στην πόλη της Μυτιλήνης την Κυριακή του Παραλύτου.

Μετά την ανακομιδή το άφθαρτο λείψανο του αγίου τοποθετήθηκε στην κρύπτη του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Αθανασίου μέχρι το 1832. Κατά το έτος αυτό έγινε το θαύμα της διασώσεως της πόλεως της Μυτιλήνης από τη θανατηφόρο πανώλη. Μόλις ξέσπασε η φοβερή επιδημία και ο θάνατος άρχισε να χτυπά ολοένα και περισσότερες οικογένειες, οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να διαφύγουν στους γύρω λόφους. Όμως τίποτα δεν μπόρεσε να σταματήσει τον θάνατο.Ακόμη και η αποστολή ιατρών και φαρμάκων δεν έφεραν κάποιο αποτέλεσμα. Τότε ο άγιος παρουσιάστηκε κατ’ όναρ το βράδυ της πρώτης Παρασκευής της Μεγάλης Τεσσαρακοστής στον τότε Πρωτοσύγκελλο Καλλίνικο και του παρήγγειλε να πει στον Μητροπολίτη να μαζέψει τους χριστιανούς, που είχαν φύγει από την πόλη και να κάνουν αγρυπνία στον Μητροπολιτικό Ναό, βγάζοντας το λείψανο από την κρύπτη του ναού. Ο Πρωτοσύγκελλος δεν έδωσε σημασία στο όνειρο, αλλά ο άγιος εμφανίστηκε και πάλι στον ύπνο του μετά από μία εβδομάδα. Τότε ενημέρωσε τον Μητροπολίτη, ο οποίος με τη σειρά του ζήτησε από τον Τούρκο διοικητή να ειδοποιηθούν οι χριστιανοί για να τελεσθεί η αγρυπνία. Κατά τις πρωινές ώρες και ενώ ο ναός ήταν κατάμεστος από χριστιανούς, που παρακολουθούσαν την αγρυπνία, ο Μητροπολίτης και ο Πρωτοσύγκελλος έβγαλαν από την κρύπτη το ιερό λείψανο του αγίου και έκαναν λιτανεία γύρω από τον ναό. Από εκείνη τη στιγμή σταμάτησε η επιδημία της πανώλης.Το γεγονός αυτό οδήγησε στην καθιέρωση και ανακήρυξη του αγίου Θεοδώρου του Βυζαντίου ως πολιούχου και προστάτου της πόλεως Μυτιλήνης και της νήσου Λέσβου. Από το 1832 το ιερό λείψανο του πολιούχου του νησιού φυλάσσεται ως «τιμαλφής θησαυρός» στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Αθανασίου, εις ανάμνηση δε της θαυματουργικής διασώσεως της πόλεως της Μυτιλήνης από τη θανατηφόρο πανώλη, καθιερώθηκε από το 1936 με πρωτοβουλία του αοιδίμου Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ιακώβου του από Δυρραχίου παλλεσβιακή πανήγυρις με πάνδημη λιτάνευση του ιερού λειψάνου του στην πόλη της Μυτιλήνης την Κυριακή του Παραλύτου (Δ’ Κυριακή από του Πάσχα),επικυρωθείσα διά βασιλικού διατάγματος στις 8 Μαΐου 1937.

Το ακέραιο Ιερό Λείψανο του πολιούχου Μυτιλήνης Αγίου νεομάρτυρος Θεοδώρου του Βυζαντίου αποτελεί ανεκτίμητο πνευματικό θησαυρό για την ευλογημένη νήσο Λέσβο και τους ευσεβείς κατοίκους της.

Το 1995 πραγματοποιήθηκαν επίσης στη Μυτιλήνη λαμπρές εορταστικές εκδηλώσεις επ’ ευκαιρία της επετειακής συμπληρώσεως 200 ετών από το ένδοξο μαρτύριο του αγίου (1795-1995).Μεταξύ αυτών ήταν και η θεμελίωση περικαλλούς Ιερού Ναού επ’ονόματί του στο προαύλιο του Στρατηγείου της 98 ΑΔΤΕ, ενώ το 1998 συνεκλήθη και το πρώτο Ειδικό Επιστημονικό Συνέδριο προς τιμήν του.

Η ευχή όλων μας είναι ο πολιούχος και προστάτης της Μυτιλήνης άγιος νεομάρτυς Θεόδωρος ο Βυζάντιος να πρεσβεύει αδιάλειπτα στον Πανάγαθο Θεό για την ενίσχυση της χριστιανικής πίστεως στην Ελλάδα του 21ου αιώνα,αλλά και για τη σωτηρία της ψυχής μας στην υλιστική και τεχνοκρατική εποχή μας, εμπνεόμενοι από το ακμαίο αγωνιστικό φρόνημα και τη σθεναρή ομολογία του νεαρού μάρτυρος στον Κύριο ημών Ιησού Χριστό.

Εις ανάμνηση της θαυματουργής διάσωσης της Μυτιλήνης από την επιδημία της πανώλης το 1832 λιτανεύεται με κάθε εκκλησιαστική λαμπρότητα κάθε χρόνο την Κυριακή του Παραλύτου το Ιερό Λείψανο του πολιούχου Αγίου νεομάρτυρος Θεοδώρου του Βυζαντίου.

Βιβλιογραφία

Σωτηρίου Γεωργίου Π., Ο Άγιος Θεόδωρος ο Βυζάντιος πολιούχος Μυτιλήνης, Μυτιλήνη 1996.

(Πηγή: pemptousia.gr)